

Elävä perintö ja suojelun keinot – Unescosta vauhtia

Seminaari 1.6.2026

**Museovirasto
Museiverket**

Ohjelma

10.00 Tervetuloa! Kimmo Levä, pääjohtaja, Museovirasto

10.15 Elävän perinnön suojeleminen, Leena Marsio (Museovirasto) ja Matti Hakamäki (Kansanmusiikki-instituutti/ Unesco-kouluttaja)

11.00 Paneelikeskustelu: Suomen Unesco-kohteet

- Saunomisperinne, Pekka Paasonen, Saunamestari Kilta
- Kaustislainen viulunsoitto, Matti Hakamäki, Kansanmusiikki-instituutti
- Pohjoismainen limisaumaveneperinne, Henrik Norri, Puuveneveistäjät ry
- Käsien valmistettuun lasiin liittyvä tietotaito, Hanna Mamia-Walther, Suomen lasimuseo
- Lippokalastus Tornionjoella, Markku Vaaraniemi, kalastaja

12.00 Lounastauko (omakustanteinen)

13.00 Ohjeistus työpajatyöskentelyyn pienryhmissä

14.30 Iltapäiväkahvit - työpajailu jatkuu

15.30 yhteenveto ja keskustelua

16.00 Seminaaripäivä päättyy

Museovirasto
Museiverket

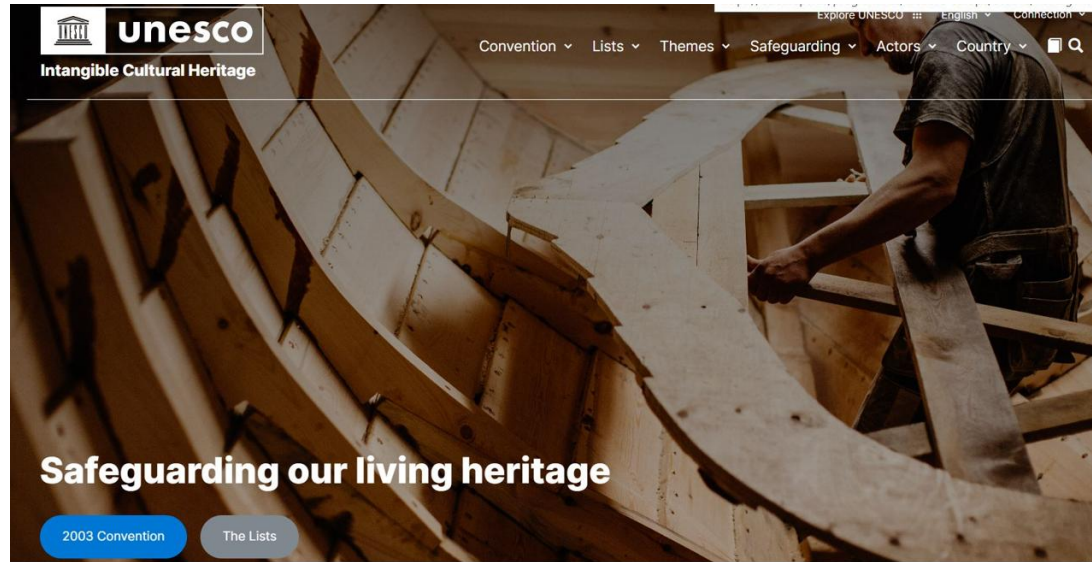
Elävän perinnön suojeleminen

Leena Marsio, Museovirasto

Matti Hakamäki, Kansanmusiikki-
instituutti

**Museovirasto
Museiverket**

- Mitä on elävän perinnön suojeleminen?
- Miten rakentaa suojeleluohjelma?
- Haku Unescon luetteloihin syksyllä 2026
- Näkyvyyttä hyvälle käytännölle

Unescon yleissopimus aineettoman kulttuuriperinnön suojelemisesta

- Kansainvälinen sopimus ohjaa elävän perinnön suojelua (vuodelta 2003)
- 185 valtiota mukana sopimuksessa (Suomi vuodesta 2013), 264 akkreditoitunutta järjestöä (Kansanmusiikki-instituutti ja Taitoliitto Suomesta)
- tarkoituksena edistää elävän perinnön tunnistamista ja vaalimista, lisätä ymmärrystä ja kansainvälistä yhteistyötä
- yhteisöt työn ytimessä
- Maailmanperintösopimuksen ”sisarsopimus”

Kuva: Ella Tommila, Suomen Lasimuseo

Valtiotasoinen sopimus, monta tehtävää:

- Aineettoman kulttuuriperinnön suojeleminen
  - Poliittiset, lailliset ja hallinnolliset toimenpiteet
  - Institutionaalinen kapasiteetti ja henkilöresurssit
  - Siirtäminen ja koulutus
  - Tietoisuuden lisääminen
  - Luettelointi ja tutkimus
- Suomen raportti Unescolle 2022 (250s)
- Seuraava raportti 7/2026

Aineettoman kulttuuriperinnön määritelmiä

- yhteisölähtöisyys
- elävä perintö
- keskinäinen kunnioitus
- kestävä kehitys
- Ihmisoikeudet
- + ajatus aktiivisesta suojelutyöstä
- huom. kielet ja uskonnot määritelmän ulkopuolella, mukana kuitenkin välineenä

Suojeleminen Unescon 2003 sopimuksessa

- **Suojeleminen** tarkoittaa aineettoman kulttuuriperinnön elinvoimaisuuden varmistamista sen arvoja säilyttäen
- **Suojelutoimenpiteet** ovat toimia, joilla edistetään aineetonta kulttuuriperintöä yleisesti tai elvytetään tiettyjä aineettoman kulttuuriperinnön elementtejä
- Tunnistaminen (Identification)
- Luettelointi
- Tallentaminen
- Tutkimus
- Elvyttäminen (Revitalization)
- Perinteeseen liittyvien paikkojen ja aineistojen suojeleminen
- Välittämisen edistäminen koulutuksen keinoin
- Tietoisuuden lisääminen

Kuva: Suomen Saunaseura, Hannu Pakarinen

Yleiset suojelutoimenpiteet

Sopimus kehottaa valtioita:

- Luetteloimaan aineettoman kulttuuriperinnön maassaan
- Ottamaan käyttöön oikeudellisia, hallinnollisia ja taloudellisia toimenpiteitä aineettoman kulttuuriperinnön suojelemiseksi
- Lisäämään tietoisuutta aineettomasta kulttuuriperinnöstä ja edistämään sen arvostamista
- Takaamaan yhteisöjen osallistuminen suojelutoimiin ja ottamaan yhteisöt mukaan oman aineettoman kulttuuriperintönsä hallintaan

Yhteisöt ja perinteen harjoittajat

- aineeton kulttuuriperintö on vain sellaista kulttuuriperintöä, jonka yhteisöt ja perinteen harjoittajat tunnistavat omakseen
- yhteisöt ja perinteenharjoittajat määrittelevät mikä perinteessä on tärkeää ja miten sitä tulee suojella/vaalia
- perintöä ei määritellä esteettisistä tai historiallisista lähtökohdista
- aitous tai autenttisuus eivät määrittele perinteen merkitystä

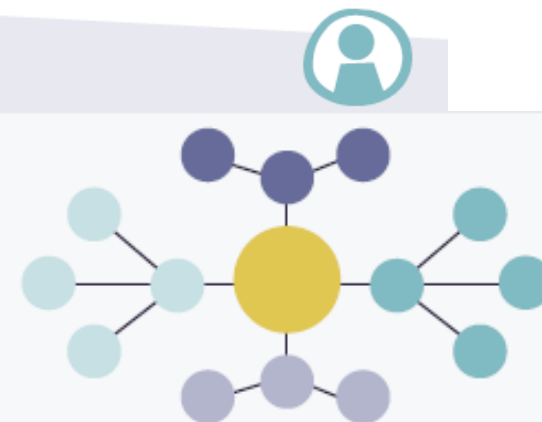
Kuva: Veera Lakovaara

Yhteisöt, ryhmät ja yksilöt: aineettoman kulttuuriperinnön sidosryhmien tunnistaminen

Sidosryhmiin kuuluvilla voidaan tarkoittaa esimerkiksi: Harjoittajia, satunnaisia osallistujia, katsojia, oppilaita, taitajia, asiantuntijoita, aloittelijoita, tukijoita, aktivisteja, yrittäjiä, kulttuuriperintöalan ammattilaisia, taiteilijoita, puolestapuhujia, mesenaatteja, faneja, yleisön jäseniä, sivustaseuraajia, päätöksentekijöitä...

- Ketkä ovat suoraan yhteydessä perinteeseen? Minne sijoittaisit heidät piirroksessa?
- Mitkä yhteisöt, ryhmät ja yksilöt aktiivisesti harjoittavat perinnettä? Onko kyseessä tiivis ryhmä, ryhmä väljästi yhteen liittyneitä toimijoita, vai jokin yhdistelmä näitä molempia?
- Kenellä on taitoa, tietoa tai asiantuntijuutta?
- Kuka harjoittaa perinnettä tai hyötyy siitä suoraan?
- Kuka päättää, miten perinnettä harjoitetaan tai vaalitaan?

Mihin sijoitat itsesi tässä piirroksessa?

- Keitä muita liittyy perinteen harjoittamiseen tai vaalimiseen? Sijoita myös heidät piirrokseen.
- Kuka osallistuu perinteen harjoittamiseen satunnaisesti?
- Kuka tukee, edistää tai fasilitoi perinteen harjoittamista?
- Kenellä muulla on perinteeseen liittyviä taitoja?
- Kuka käyttää perinnettä tai hyötyy perinteestä epäsuorasti?
- Kuka muu puhuu perinteestä?
- Kuka kokee edustavansa perinnettä tai tuntee yhteyttä siihen?

SWOT-analyysi: Ymmärrä paremmin elävää perintöä

Tässä tehtävässä tutustut tarkemmin valitsemaasi elävään perintöön. Osassa 1 pohdit sen vahvuuksia, heikkouksia, mahdollisuuksia ja uhkia (eng. Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats). Osassa 2 luot näiden havaintojen pohjalta konkreettisen strategian tulevaisuutta varten.

OSIO 1

Vahvuudet, heikkoudet,
mahdollisuudet ja uhat.

Täytä taulukko. Pohdi vahvuuksia, heikkouksia, mahdollisuuksia ja uhkia, jotka liittyvät perintökohteeseesi.

1
Kirjoita tähän elävän perinnön nimi.

= Mitä vahvuuksia tunnistat perinteessä ja sen harjoittamisessa? Mikä tekee siitä elinvoimaista?

Vahvuudet

Heikkoudet

= Missä perinne tarvitsee tukea ja vahvistamista?

= Minkälaiset perinteen ulkopuoliset asiat voisivat tukea sen elinvoimaisuutta?

Mahdollisuudet

Uhat

= Minkälaiset ulkoiset haasteet uhkaavat tai voisivat uhata perintöä ja sen jatkuvuutta?

tavoite/päämäärä	tavoiteltu tulos	toimenpiteet	toteuttajat/toimijat	tarvittavat resurssit	seuranta	tilanne ja kehityssuunta
<i>Keskeinen asia elinvoiman turvaamiseksi</i>	<i>Mitä tarvitaan jotta päämäärä toteutuisi?</i>	<i>Millä teoilla tuloksiin päästään?</i>	<i>Mitkä tahot toteuttavat toimenpiteet?</i>	<i>Mitä resursseja toteuttaminen vaatii?</i>	<i>Miten ja millä kriteereillä toteutumista seurataan?</i>	1-3 < / - / >

I OSALLISTUMINEN

<p>1. Uusien aktiivisten perinteen harjoittajien kasvaminen on turvattu.</p>	<p>Lapsia ja nuoria on paljon/riittävästi organisoidussa toiminnassa.</p> <p>Toimijat (opettajat, lapset, vanhemmat jne.) nauttivat tekemisestä ja heillä on ymmärrys toiminnan merkityksestä.</p> <p>Perinteen harjoittaminen jää osaksi osallistujien elämää.</p>	<p>Tehdään osallistuminen houkuttelevaksi: tutuksi tekeminen erit. kouluissa, yleinen tiedottaminen, esiintymiset, imagotyö</p> <p>Huolehditaan kaikkien mahdollisuudesta osallistua, poistetaan osallistumisen esteitä</p> <p>Huolehditaan yhdistystoimijoiden jaksamisesta.</p> <p>Huolehditaan motivaatiosta ja positiivisesta ilmapiiristä: palkitsevuus, yhdessä tekeminen, positiivinen palaute, isot kokemukset.</p> <p>Huolehditaan oppimiskohteista.</p>	<p>KNS, PMY, Näppärit, kansalaisopisto, konservatorio</p>	<p>Julkinen tuki oppilaitoksille ja yhdistyksille</p> <p>Toimijoiden oma varainhankinta</p> <p>Osaavat ohjaajat</p> <p>Aktiiviset yhdistystoimijat</p> <p>Vapaaoppilaspaikat</p>	<p>Osallistujien määrä ja muut toiminnan volyymeja kuvaavat luvut; yhdistysten toimintakertomukset, Unesco-työryhmän yhteenveto 3 vuoden välein.</p>	
--	---	---	---	--	--	--

Haku Unescon luetteloihin syksyllä 2026

Yleistä Unescon listoista

- Osana sopimuksen toteuttamista Suomi voi esittää aineettoman kulttuuriperinnön kohteita luetteloihin:
  - **Ihmiskunnan aineettoman kulttuuriperinnön luettelo** (*Representative list*), 716 kohdetta
  - **Kiireellistä suojelua vaativan aineettoman kulttuuriperinnön luettelo** (*List of Intangible Cultural Heritage in Need of Urgent Safeguarding*), 90 kohdetta
  - **Hyvien suojelukäytäntöjen rekisteri** (*Register of Good Safeguarding Practises*), 43 ohjelmaa, hanketta ja aktiviteettia.
- Unescon luetteloon hyväksyminen velvoittaa valtion ohella kohdetta vaalimaan ja suojelemaan luetteloon nimettyä ilmiötä.

Suomi nyt!

- Elävän perinnön wikiluettelossa 480 kohdetta 280 taholta
- Elävän perinnön kansallisessa luettelossa 86 kohdetta (täydennystä kesäkuussa!)
- Suomen aineettomat Unesco-kohteet
  - Saunakulttuuri Suomessa (2020)
  - Kaustislainen viulunsoitto (2021)
  - Pohjoismainen limisaumaveneperinne (2021)
  - Käsien valmistettuun lasiin liittyvä tietotaito (2023)
  - Tornionjoen lippokalastuskulttuuri (2027?)
- Opetus- ja kulttuuriministeriö päättää, valmistelussa mukana Museovirasto ja aineettoman kulttuuriperinnön asiantuntijaryhmä

Hakuprosessi 2026

- Vuoden 2026 hakuprosessissa painotuksena **hyvät suojelukäytännöt**.
- Hyvien suojelukäytäntöjen rekisteriin ehdotettavien kohteiden tulee olla Elävän perinnön wikiluettelon Hyvät käytännöt-osiossa. Muihin listoihin hakevien tulee olla Elävän perinnön kansallisessa luettelossa.
- Kiinnostuksen osoittaminen sähköisellä **kyselyllä 4.9.2026 mennessä**
- Kiinnostuksen esittäneistä kohteista valitaan 1-2 kohdetta, joista Museovirasto tekee aineettoman asiantuntijryhmän tuella esityksen Opetus- ja kulttuuriministeriölle.
- Museovirasto yhdessä taustatahojen kanssa valmistelee esityksen, OKM lähettää Suomen hakemuksen Unescolle

Keskustelutilaisuus ukrainalaisen kobzan ja kampiliiran suojeluohjelmassa (Kuva: Oleksandr Sanin, Kyiv Kobzar thsekh, 2022)

Kiinnostuksen ilmaus ja kohde-esitys

Kiinnostuksen ilmaus on lyhyempi kohteen esittely, joka toimitetaan Museovirastolle 4.9.2026 mennessä (Fi, Sv, Eng)

Kiinnostuksen ilmauksen tehneistä kohteista valitaan 1-2 kohdetta, jotka alkavat työstämään **kohde-esitystä**.

- Kohde-esityksen valmistelu on avoin, pitkäjänteinen ja resursseja vaativa prosessi, johon osallistuvat laajasti elävän perinnön ilmiöön liittyvät tahot. Hakijatahojen tulee sitoutua pitkäjänteisesti esityksessä esitettyihin suojelutoimiin.
- Varsinainen kohde-esitys valituille kohteille:
  - Pituus on noin 15–20 sivua, monikansallisissa pidempi.
  - Laaditaan suomeksi tai ruotsiksi tai suoraan hakukielellä englanniksi.
  - Esityksen liitteeksi on toimitettava 10 valokuvaa sekä 10 minuutin pituinen esittelyvideo kohteesta. Monikansallisissa vaatimukset laajemmat.

Koululaisia panamalaisilla merikilpikonna-kulttuurifestivaaleilla (Bernie Garrido/MICI, 2017)

Hyvien suojelukäytäntöjen rekisteri

- Ohjelmia, hankkeita ja toimintamalleja, jotka ovat osoittautuneet toimiviksi tavoiksi turvata, vahvistaa ja välittää elävää perintöä tuleville sukupolville.
- **Rekisteri ei keskity perinteisiin itseensä, vaan siihen, miten perinteitä suojellaan käytännössä.**

Kriteerit:

1. Toiminta edustaa elävän perinnön suojelua yleissopimuksen mukaisesti ja heijastaa sopimuksen keskeisiä periaatteita ja tavoitteita.
2. Toiminnan vaikuttavuus elävän perinnön elinvoimaisuuden ja jatkuvuuden edistämässä on osoitettu käytännössä. Toiminta sisältää toimia, joiden tuloksia voidaan arvioida.
3. Toiminta on **yhteisölähtöistä** kaikilla tasoilla, alkaen suunnittelusta. Osallistujilta on saatu vapaaehtoinen, tietoon perustuva ja jatkuva suostumus.
4. Osapuolet ovat valmiita yhteistyöhön ja kokemusten jakamiseen kansallisesti ja kansainvälisesti. Toiminta toimii esimerkkinä ja inspiraationa suojelutyölle eri tasoilla (paikallisesti, alueellisesti ja kansainvälisesti), ja on sovellettavissa myös kehittyvissä maissa.

Osallistujia kirgisialaisilla Nomad Games –festivaaleilla (Kuva: National Commission of the Kyrgyz Republic for UNESCO, 2015)

Unescon ihmiskunnan aineettoman kulttuuriperinnön luettelon kriteerit

1. Kohde on aineetonta kulttuuriperintöä vuoden 2003 yleissopimuksen 2 artiklan mukaisesti. Perinne on elävä, yhteisöjen tunnistama ja sukupolvelta toiselle siirtyvä.
2. Kohteen nimeäminen listalle lisää tietoisuutta aineettoman kulttuuriperinnön merkityksestä, tuo esiin inhimillisen luovuuden ja kulttuurien moninaisuutta ja edistää vuoropuhelua.
3. Kohteelle on laadittu konkreettiset suojelu- ja edistämistoimet. Toimet tukevat perinteen elinvoimaisuutta ja jatkuvuutta.
4. Kohteen nimeäminen perustuu laajaan yhteisön, ryhmän tai yksilöiden osallistumiseen. Asianosaisilta on saatu vapaaehtoinen, tietoon perustuva ennakkosuostumus.
5. Kohde on sisällytetty sopimusvaltion ylläpitämään aineettoman kulttuuriperinnön luettelo.

Suomen kansalliset kriteerit

- 1. Edustavuus:** Kohde edustaa ja laajentaa käsityksiä moninaisen aineettoman kulttuuriperinnön merkityksestä paikallisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti.
- 2. Jatkuvuus:** Kohteeseen liittyvää tietämystä, taitoa, tunnettuutta ja perinteen siirtämistä uudistetaan.
- 3. Avoimuus ja tasa-arvo:** Kohde toimii esimerkkinä kulttuurisesta käytännöstä avoimessa, moninaisessa ja demokraattisessa yhteiskunnassa.
- 4. Kestävä kehitys:** Kohde toimii esimerkkinä kulttuurisen ilmaisuuden kestävydestä ja kestäväen kehityksen haasteista selviytymisestä.

Haku 2026: alustava aikataulu

2026

- toukokuu: Museovirasto avaa haun ja tiedottaa siitä laajasti sidosryhmille, haun tueksi järjestetään seminaari 1.6., josta tulee videotallenne
- syys-lokakuu: yhteisöjen ehdotukset Museovirastolle 4.9 mennessä, aineettoman kulttuuriperinnön **asiantuntijaryhmä keskustele ehdotuksista, jonka pohjalta Museovirasto laatii esityksen** perusteluineen opetus- ja kulttuuriministeriölle
- marras-joulukuu: **opetus- ja kulttuuriministeriö tekee päätöksen** Suomen kohde-esityksestä, jota Museovirasto ryhtyy valmistelemaan yhteistyössä yhteisöjen kanssa.

2027 /2028

- **Museovirasto koordinoi kohde-esityksen valmistelua yhteistyössä yhteisöjen kanssa**
- hakijatahon / yhteisön **osallistavia prosesseja** (esim. työpajoja, seminaareja, kyselyjä, haastatteluja, selvityksiä), joissa eri sidosryhmät osallistuvat kohde-esityksen laatimiseen
- video ja valokuvat kohteesta; yhteisöjen kirjalliset suostumukset hakemiselle
- joulukuu: luonnos kohde-esityksestä kommenteille Museovirastoon, aineettoman kulttuuriperinnön asiantuntijaryhmälle sekä opetus- ja kulttuuriministeriöön

2028/2029

- tammikuu: kohde-esityksen täydennystä kommenttien pohjalta
- helmikuu: Museovirasto toimittaa lopullisen kohde-esityksen liitteineen opetus- ja kulttuuriministeriöön
- maaliskuu: opetus- ja kulttuuriministeriö lähettää Suomen kohde-esityksen Unescon aineettoman kulttuuriperinnön sihteeristölle
- kesäkuu: mahdolliset täydennyspyynnöt Unescon aineettoman kulttuuriperinnön sihteeristöstä (koskee vain teknisiä asioita, ei sisältöä)

2030/2031

- kevät: sopimukseen liittyvä **arviointikomitea *Evaluation body*** arvioi kohde-esitykset kunkin kriteerin osalta ja tekee suosituksen **hallitustenväliselle komitealle** (hyväksytty/hylätty/palautetaan valmisteluun)
- joulukuu: hallitustenvälinen **komitea tekee päätöksen** (hyväksytty/hylätty/palautetaan valmisteluun)

Esimerkkejä hyvistä
suojelukäytännöistä Unescon
luetteloissa

Tocatì-ohjelma (Italia, Belgia, Kroatia, Kypros, Ranska, 2022)

Tocatì, a shared programme for the safeguarding of traditional games and sports

- Kansainvälinen ohjelma, jonka tavoitteena on perinteisten pelien ja urheilulajien suojeleminen ja välittäminen. Se pyrkii luomaan yhteyksiä harrastajien ja instituutioiden välille, ja rakentamaan hyvinvointia ja osallisuutta julkiseen kaupunkitilaan.
- Ohjelman osana järjestetään vuosittainen yhteisöllinen katupelifestivaali Veronassa.

Katalonialainen ihmistorni Piazza Erbellä 13. Tocatí-festivaalin aikana. (Vanni Sartori/AGA, 2015)

Geelin kaupungin yhteisöllinen sijaiskotiperinne ja sen suojeleminen (Belgia, 2023)

Safeguarding foster care heritage in the merciful city of Geel: a community-based care model

- Yli 700 vuotta vanha perinne, jossa psyykkisistä sairauksista kärsivät ihmiset asuvat sijaisperheissä. Vakiintunut osa paikallista psykiatrista hoitoa.
- Perinne tukee ihmisten osallisuutta yhteisöön ja vähentää stigmaa mielenterveyden häiriöitä kohtaan.
- Haasteena ovat yhteiskunnalliset ja lääketieteessä tapahtuneet muutokset.
- Vaalimiseksi on luotu monipuolinen suojeleohjelma paikallisen hallinnon ja organisaatioiden toimesta.

Geeliläisen sijaisperheen äiti Ann poikansa ja kahden asukkaansa kanssa. (Bert De Deken/OPZ Geel, 2021)

Perinteiset kädentaidot rauhan rakentajina (Columbia, 2019)

*Safeguarding strategy of traditional crafts for
peace building*

- Ohjelman tavoitteena on antaa koulutusta ja tukea perinteisten käsitöiden ja taitojen säilymistä, sekä tukea heikossa asemassa olevien nuorten työllistymistä ja osallisuutta yhteisöön.
- Keskiössä on perinteinen mestari-kisälli-oppiminen, jossa alueen perinteitä tuntevat vanhemmat kädentaitojen asiantuntijat kouluttavat nuoria. Ohjelma on laadittu etenkin nuorille, jotka kohtaavat työttömyyttä, konflikteja ja muuta osattomuutta elämässään.

Puukäsitöiden ja perinnerakentamisen opiskelijoita. Ohjelma toimii myös sukupuolten tasa-arvon puolesta. (Gerson Fonseca/Ministry of Culture of Colombia, 2018)

Hyvät käytännöt Elävän perinnön wikiluettelossa

- Rekisteriin haettavien kohteiden on oltava julkaistuna wikiluettelossa 4.9 mennessä
- 41 artikkelia: koulutuksia, kerhoja, sovelluksia, nettisivuja, tapahtumia, toimintatapoja...
- Esimerkiksi...
  - Kulttuuriluotsit
  - Kässämarttatoiminta
  - Muinaistekniikan koulutus
  - Yhteisöllisten itsetehtyjen skeittiparkkien rakentamisen taito
  - Perinneleikit ry:n leikkiäppi
  - Roska päivässä -liike
  - Shaibalaiba-tarinaklubit

Suvilahti DIY-skeittiparkki. (Keke Leppala, 2019)

Hyvät käytännöt Elävän perinnön wikiluettelossa: kysymykset

1. Hyvän käytännön nimi
2. Kuvaus: Kerro mitä tehdään ja miten. (500-4000 merkkiä)
3. Tausta: Kerro hyvän käytännön toiminnan taustasta tai historiasta. (500-4000 merkkiä)
4. Tulevaisuus: Millaisia tulevaisuudensuunnitelmia toiminnalla on? (500-2000 merkkiä)
5. Ilmoittajataho: Kuka hyvän käytännön on kehittänyt ja toteuttanut
6. Lähteet ja linkkejä muihin tietolähteisiin: Esim. hankesivut, julkaisut, arkistot, kirjallisuuslähteet, muut aineistot

Käsityön äärellä –keskustelukortit. (Sonja Karlsson/Taitoliitto, 2018)

Kysymyksiä? Ja kiitokset!

www.aineetonkulttuuriperinto.fi

[Wiki.aineetonkulttuuriperinto.fi](https://fi.wikipedia.org/wiki/Aineetonkulttuuriperinto)

Leena.Marsio@museovirasto.fi

**Museovirasto
Museiverket**

Paneelikeskustelu: Suomen Unesco-kohteet

- Saunomisperinne, Pekka Paasonen, Saunamestari Kilta
- Kaustislainen viulunsoitto, Matti Hakamäki, Kansanmusiikki-instituutti
- Pohjoismainen limisaumaveneperinne, Henrik Norri, Puuveneveistäjät ry
- Käsien valmistettuun lasiin liittyvä tietotaito, Hanna Mamia-Walther, Suomen lasimuseo
- Lippokalastus Tornionjoella, Markku Vaaraniemi, kalastaja

Vaalimisen arvoiset – työkaluja kulttuuriperinnön näkyvyyden ja vaikuttavuuden lisäämiseksi

---

Anni Alho

Museovirasto

Hanna Hämäläinen

ympäristöministeriö

Leena Marsio

Museovirasto

Kansainväliset kulttuuriperintösopimukset ja –ohjelmat tukevat paikallista toimintaa

Unescon yleissopimus aineettoman kulttuuriperinnön suojelemisesta

- Aineeton kulttuuriperintö on elävää perinnettä, joka on läsnä ihmisten arjessa ja juhlassa.

Euroopan kulttuuriperintötunnus

- Kohteita, jotka ovat Euroopan historian, kulttuurin ja yhdentymisen kannalta avainasemassa.

Euroopan kulttuuriympäristöpäivät

- Euroopan laajin yleisötapahtumien kokonaisuus kutsuu kaikki järjestämään tapahtumia ja tarjoaa tutustumismahdollisuuksia paikkakuntien helmiin.

Euroopan neuvoston kulttuurireitit

- Johdattavat kulttuuriperinnöstä, kulttuurista ja taiteesta kiinnostuneen matkailijan kiehtoville reiteille ympäri Eurooppaa.

Euroopan neuvoston maisemayleissopimus

- Kansainvälinen maisemapäivä korostaa, että maisemat ovat olennainen osa kaikkien kulttuuriperintöä, identiteettiä ja hyvinvointia.

Unescon maailmanperintösopimus

- Maailmanlaajuinen päätös edistää ainutlaatuisen kulttuuri- ja luonnonperinnön vaalimista ja säilyttämistä tuleville sukupolville

Yhteisiä tavoitteita

- Tukee demokratiaa, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä

- Lisää kulttuuriperinnön arvostusta

- Huomioi lapset ja nuoret

- Vahvistaa kulttuurien vuoropuhelua

Synergiaetuja ja näkyvyyttä

Hyödynnä valmiit välineet ja kanavat

Emimili, shutterstock
Majadahonda, Madrid

Forssan Kehräämö, Kanta-
Hämeen kuvapankki

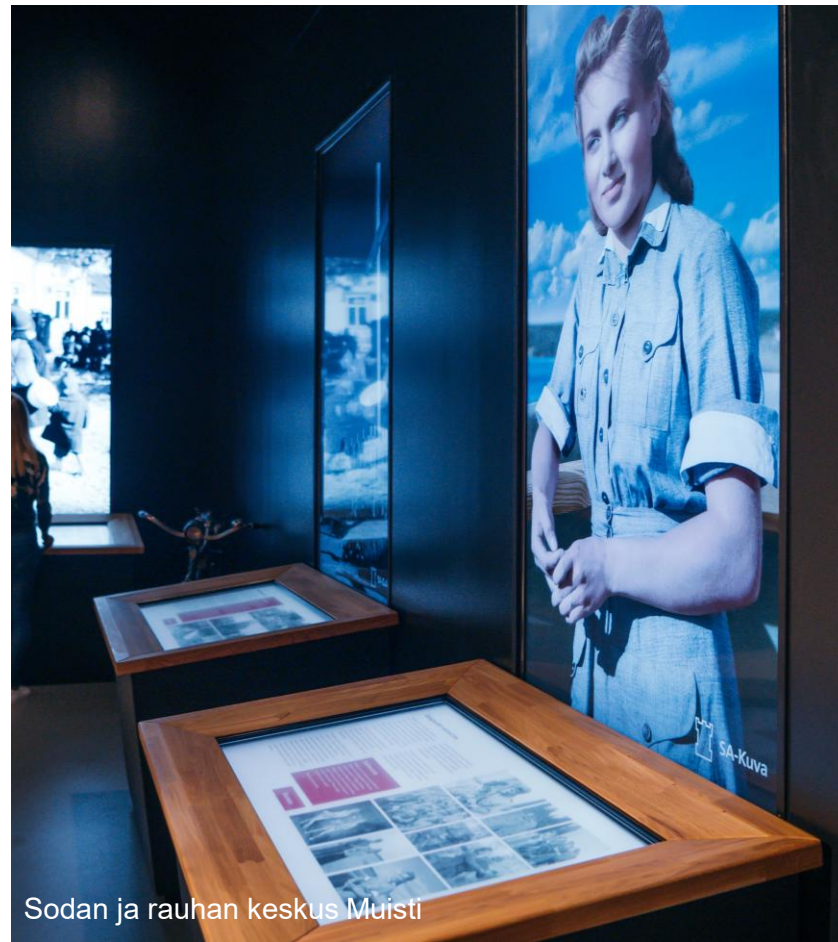
Pete Laakso, Visit Finland

Astuvansalmi, Visit Saimaa

Anne Saarinen, Vastavalo (Visit Finland)

Sodan ja rauhan keskus Muisti

Euroopan neuvoston kulttuurireittiohjelma

- Kansainvälisiä temaattisia kulttuuriperintöverkostoja ja -reittejä
- Työskelevät mm. matkailun, kulttuuriperintökasvatuksen ja tutkimusyhteistyön parissa
- Toimintaa ohjaa Euroopan neuvoston kulttuurireittisopimus.

Cultural Routes
of the Council of Europe
Itinéraires culturels
du Conseil de l'Europe

Reitit kulttuuriperintötyön apuna

- Näkyvyys ja ristiinmarkkinointi
- Matkailun kehittäminen verkostossa / matkailu- ja kulttuurialan yhteistyön väline
- Projektit
- Verkostoituminen saman teeman asiantuntijoiden kanssa
- Selkeä suunta ja struktuuri yhteiselle tekemiselle

Cultural Routes
of the Council of Europe
Itinéraires culturels
du Conseil de l'Europe

Topi Leikas, Museovirasto

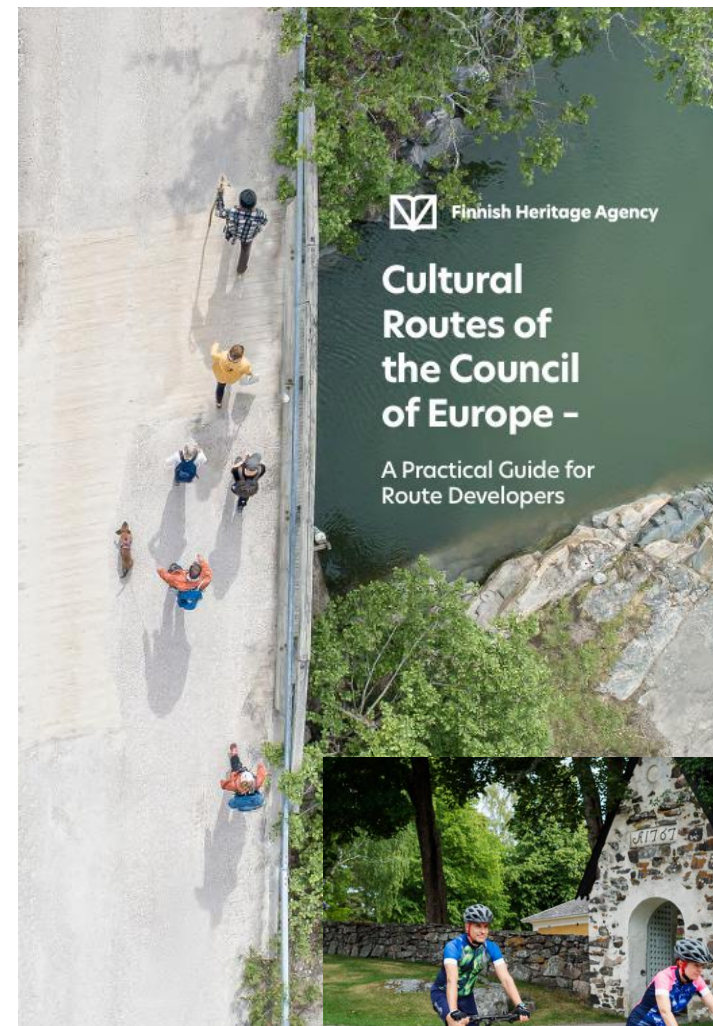
Sodan ja rauhan keskus Muisti

Työkaluja ja apuja

- Opaskirja kulttuurireittien kehittäjille
- Työpajamalli – tarvittaessa fasilitointiapua
- Verkostoitumis- ja koulutustilaisuudet
- Valtionavustus
- Asiantuntijatuki sertifiointi- ja uudelleensertifiointiprosesseissa

Cultural Routes
of the Council of Europe
Itinéraires culturels
du Conseil de l'Europe

Euroopan Kulttuuriympäristöpäivät

Tule mukaan ja nosta esiin
oman kulttuuriperintösi
helmet

Hanna Hämäläinen
Ympäristöministeriö
Kestävä rakentaminen ja asuminen –osasto
hanna.p.hamalainen@gov.fi
p. 0295 250 095
LinkedIn [@Hanna Hämäläinen](#)

Kuva: Riina Koivisto, Muinaismuistopäivä, Vantaa

Kulttuuriympäristöpäivät

- Kutsuu lisäämään kulttuuriperintömme aarteiden tunnettuutta ja järjestämään yleisötapahtumia kiinnostavissa kohteissa.
- Kaikki voivat ilmoittaa omaa ohjelmaansa päivien kalenteriin.
- Kaikenlaiset tapahtumat, niin isot kuin pienet, ovat tervetulleita mukaan. Tapahtuma voi olla esimerkiksi avoimet ovet, opastus, talkoot, työpaja, konsertti tai näytelmä.
- Tapahtumien sesonki on elokuun lopulta marraskuun loppuun. Suomessa tapahtumia on kalenterissa ympäri vuoden.
- Maksuttomuus tai edullinen pääsymaksu tekevät osallistumisen mahdolliseksi kaikille.
- Päivien sateenvarjon alla toteutetaan myös erilaisia hankkeita ja viestintäkampanjoita.

Kulttuuriympäristöpäivät kulttuuriperintötyön apuna

- Yleisötapahtumasta näkyvyyttä ja arvostusta omalle toiminnalle. Tapahtuma voi toimia kutsuna tulla mukaan toimintaan.
- Eurooppalainen kokonaisuus antaa tapahtumalle painoarvoa. Yhdessä saamme kulttuuriperinnölle enemmän näkyvyyttä.
- Vuositeemat tarjoavat näkökulmia kulttuuriperintöön ja inspiraatiota tapahtumien järjestämiseen.
- Tarjoamme tapahtumanjärjestäjille maksutonta viestintätukea.

EUROPEAN
HERITAGE DAYS
2026

Heritage at Risk:
Revive, Resist,
Reimagine

European Heritage Days
A joint programme of the Council of Europe
and the European Union

European Heritage Days
Journées européennes
du patrimoine

Co-funded
by the European Union

Co-funded and implemented
by the Council of Europe

Työkaluja ja apuja

- Verkkosivujemme vinkit, *Ideoita kansainvälisiin ja paikallisiin kulttuuriperintötapahtumiin* -tietopaketti sekä vuositeemaesitteet
- Tapahtumakalenteri
- Maksuttomat materiaalit
- Teams kahvipaussit
- Kulttuuriympäristön tekijät -kilpailu
- European Heritage Days Stories -hankerahoitus

**EUROOPAN
KULTTUURIPERINTÖTUNNUS**

Leena Marsio, erikoisasantuntija
Museovirasto

Euroopan kulttuuriperintötunnus

- **Euroopan unionin** alainen kulttuuriperintötoimi
- Tavoitteena lisätä Euroopan kansalaisten tietämystä Euroopan historiasta ja unionin rakentamisesta sekä yhteisestä, monimuotoisesta kulttuuriperinnöstä
- Tunnuksia kohteille, joilla on **symbolista eurooppalaista arvoa** ja merkittävä asema Euroopan historiassa ja kulttuurissa ja/tai unionin rakentamisessa
- Vuodesta 2014 alkaen jaettu **80 kohteelle 23 maassa**
- Monenlaista kulttuuriperintöä monumenteista museoihin, elävästä perinnöstä kulttuuriympäristökohteisiin ja arkistojen aarteisiin

Suomen kohteet

- **Jyväskylän yliopiston Seminaarinmäen kampus ja tasa-arvoinen koulutus (2022)**
- **Kalevala – elävä eepos (2024)**
- **Varkaus ja teollinen perintö (2026)**

- Suomessa kansallisen tason aiehaut joka toinen vuosi > seuraava 2028
- Valintaprosessissa mukana Museovirasto, kulttuuriperintötunnuksen ohjausryhmä ja OKM
- Eurooppalainen raati tekee ehdotuksen valittavista kohteista, päätöksen tekee Euroopan komissio

Kuvat: Pirjo Vuorinen, Kalevalaisten naisten liitto

Kiitos!

Haluatko lisätietoa? Ota matalalla kynnyksellä yhteyttä

Elävä perintö, Leena Marsio, Museovirasto, leena.marsio@museovirasto.fi

---

Kulttuurireitit, Anni Alho, Museovirasto, anni.alho@museovirasto.fi

---

Kulttuuriympäristöpäivät, Hanna Hämäläinen, ympäristöministeriö,
hanna.p.hamalainen@gov.fi

Kiitokset etäosallistujille!

Lounastauko -

jatkamme työpajoissa klo 13.

Nähdään salissa silloin.

Lähetys jatkuu pian...

Museovirasto
Museiverket